

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΤΑΞΗ: Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΙ 1 – 4

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΒΙΒΛΙΟ 2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ υζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι.

Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινα που ἄλλον ἴδιοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θάπτον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνας Σθενέλαον ἀρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορὰ, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτοὺς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἰστιαίας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.

Τῇ δ' ὕστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν ἐν ἧ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχωῶσαι πλὴν ἑνὸς καὶ τὰ τεῖχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τᾶλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

(1)(Ὁ Λύσανδρος) ἀφού ρύθμισε τὴν κατάστασιν στὴ Λάμψακο, ἐπλευσε ἐναντίον τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς Καλχηδόνας. Οἱ (κάτοικοί τους) τὸν δέχτηκαν, ἀφού ἀφήσαν νὰ φύγουν με ἐπίσημη συμφωνία οἱ φρουροὶ τῶν Ἀθηναίων. Ὅσοι παρέδωσαν με προδοσία στὸν Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιο, κατέφυγαν τότε στὸν Πόντο, ὕστερα στὴν Ἀθήνα καὶ ἐγίναν ἀθηναῖο πολῖτες.

(2)Ὁ Λύσανδρος καὶ τοὺς φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ οἰοιοδήποτε ἄλλον Ἀθηναῖο ἐβλεπε κάπου, τοὺς ἐστελνε στὴν Ἀθήνα παρέχοντάς τους ἀσφάλεια μόνο ἀν ἐπλεαν ἐκεῖ καὶ ὄχι γιὰ ἄλλο μέρος, γιὰτὶ γινώριζε ὅτι, ὅσο περισσότεροι θὰ συγκεντρωθοῦν στὴν πόλιν τῆς Ἀθήνας καὶ στὸν Πειραιᾶ, (τόσο) γρηγορότερα θὰ παρουσιαστεῖ ἐλλειψὴ ἐφοδίων. Καὶ ἀφού ἀφήσε ὡς ἀρμοστή στὸ Βυζάντιο καὶ στὴν Καλχηδόνα τὸ Σθένελο τὸ Λάκωνα, ὁ ἴδιος ἐπέστρεψε στὴ Λάμψακο καὶ ἀρχισε νὰ ἐπισκευάζει τὰ πλοῖα του.

(3)Ὅταν ἐφτάσε ἡ Πάραλος νύχτα στὴν Ἀθήνα, διαδιδόταν ἡ συμφορὰ, καὶ ὁ θρήνος ἐφτανε ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ μέσα ἀπὸ τὰ μακρὰ τεῖχη στὴν πόλιν, καθὼς ἀνήγγειλε (τὴν εἶδηση) ὁ ἓνας στὸν ἄλλο. Ὡστε ἐκείνη τὴ νύχτα κανένας δὲν κοιμήθηκε, ἐπειδὴ θρηνοῦσαν ὄχι μόνο ὅσους εἶχαν χαθεῖ, ἀλλὰ πολὺ περισσότερο ἀκόμα οἱ ἴδιοι τοὺς ἑαυτοὺς τους, γιὰτὶ νόμιζαν ὅτι θὰ πάθουν τέτοια που ἔκαναν στὸς κατοίκους τῆς Μήλου, που ἦταν ἀποικοὶ τῶν Λακεδαιμονίων, ὅταν τοὺς νίκησαν με πολιορκία, καὶ στὸς κατοίκους τῆς Ἰστιαίας καὶ τῆς Σκιώνης καὶ τῆς Τορώνης καὶ τῆς Αἰγίνας καὶ σε πολλοὺς ἄλλους Ἑλλήνες.

(4)Τὴν ἐπόμενη μέρα, ὁμως, ἔκαναν συνέλευση τοῦ λαοῦ στὴν ὁποία ἀποφάσισαν νὰ φράξουν με ἐπιχωμάτωση τὰ λιμάνια, ἐκτός ἀπὸ ἓνα, νὰ ἐπισκευάσουν τὰ τεῖχη, νὰ ἐγκαταστήσουν φρουρὲς καὶ νὰ ἐτοιμάσουν τὴν πόλιν σε ὅλα τὰ ἄλλα σαν γιὰ πολιορκία.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

Η ναυμαχία στους Αιγός ποταμούς έκρινε την έκβαση του πολέμου, καθώς το μεγάλο – και μοναδικό – όπλο των Αθηναίων είχε καταστραφεί. Ο Λύσανδρος, όμως δεν βιάζεται. Αποκλείει αρχικά τους δρόμους ανεφοδιασμού της Αθήνας από τον Εύξεινο Πόντο κυριεύοντας το Βυζάντιο και την Καλχηδόνα και στη συνέχεια στέλνει όλους τους Αθηναίους πολίτες στην Αθήνα ώστε η κατάσταση στην πολιορκημένη πόλη να γίνει ακόμη χειρότερη.

Οι ενέργειες του Λύσανδρου δίνονται σε χρόνο παρατατικό ώστε να αναδειχθεί η διάρκεια και το μακροπρόθεσμο στους στόχους του σπαρτιάτη στρατηγού. Αντίθετα τα γεγονότα που έχουν ήδη γίνει αποδίδονται με χρόνο αόριστο για να καταφανεί το οριστικό και αμετάκλητο της ήττας των Αθηναίων.

Ο Ξενοφώντας μας δίνει στη συνέχεια τον αντίκτυπο της ήττας στην Αθήνα και τις πρώτες αντιδράσεις. Οι αθηναίοι ξεσπούν σε θρήνο τόσο για το χαμό των δικών τους όσο και – κυρίως – για όσα πιστεύουν πως τους περιμένουν. Έχουν επίγνωση ότι βρίσκονται σε πολύ δύσκολη θέση και φοβούνται ότι θα υποστούν όσα έκαναν οι ίδιοι στους αντιπάλους τους. Αργότερα όμως συνέρχονται και προσπαθούν να πάρουν τα κατάλληλα μέτρα για να αντιμετωπίσουν – αν μπορούν και όσο μπορούν – τον κίνδυνο που έρχεται.

Και πάλι ο συγγραφέας χρησιμοποιεί τον παρατατικό για να αποδώσει την έκταση του θρήνου και τη συνειδητοποίηση του κινδύνου. Τις ενέργειες όμως των αθηναίων σχετικά με την οργάνωση της άμυνας τις αποδίδει με κινηματογραφικό τρόπο με τη διαδοχική χρήση των απαρεμφάτων αποτυπώνοντας την ταχύτητα και την εγρήγορση με την οποία κινούνται οι πολιορκημένοι.

Και σ' αυτό το κομμάτι αναδεικνύεται η στρατιωτική ιδιοφυία του Λύσανδρου με τις οργανωμένες, καλά μελετημένες κινήσεις, με την έλλειψη βιασύνης που τον διακρίνει, με την οξυδέρκεια και την προνοητικότητα. Παράλληλα, βλέπουμε τις αντιδράσεις των αθηναίων οι οποίοι αρχικά δέχονται την είδηση της καταστροφής με φανερά τα σημάδια της απόγνωσης και της θλίψης, στη συνέχεια όμως προσπαθούν να οργανωθούν και να δραστηριοποιηθούν. Άλλωστε τα νέα φτάνουν νύχτα στην πόλη και πάντα το σκοτάδι είναι κακός σύμβουλος και δημιουργεί άσχημη ψυχολογία.

Οι Αθηναίοι και η συμπεριφορά του Λύσανδρου απέναντί τους

Όλοι οι Αθηναίοι που ήταν φρουροί στις δύο πόλεις, το Βυζάντιο και την Καλχηδόνα, έφυγαν ασφαλείς κατόπιν επίσημων συμφωνιών που έγιναν. Τήρησαν όλες οι πλευρές τις άγραφες συνήθειες που επικρατούσαν και προχώρησαν σε ένορκη συμφωνία με μάρτυρες τους θεούς ώστε να επιτραπεί η ελεύθερη και ασφαλής αποχώρηση των πολεμιστών.

Ο Λύσανδρος όμως ενδιαφέρθηκε και για όσους άλλους Αθηναίους συναντούσε τους οποίους και έστειλε πίσω στην Αθήνα. Ο σκοπός του φυσικά ήταν να επιβαρυνθεί ακόμα περισσότερο η πόλη ώστε να γίνει αφόρητη η κατάσταση για τους πολιορκημένους και να προχωρήσουν σε άμεση συνθηκολόγηση.

Οι αντιδράσεις των αθηναίων στην είδηση της ήττας

Οι αθηναίοι πληροφορήθηκαν την καταστροφή του στόλου το νύχτα που έφτασε η Πάραλος και ανακοινώθηκαν τα νέα. Όπως είναι φυσικό, οι πρώτες αντιδράσεις αποκαλύπτουν τον πόνο και τη θλίψη του λαού για τη συντριβή, αλλά και για την τύχη του στο μέλλον, καθώς αντιλαμβάνεται ότι η κατάσταση έχει δυσκολέψει ακόμη περισσότερο. Τον θρήνο όμως διαδέχτηκε γρήγορα η εγρήγορση και η δραστηριοποίηση για την αντιμετώπιση της άσχημης περίπτωσης. Συγκαλούν λοιπόν την εκκλησία του δήμου και παίρνουν αποφάσεις σχετικά με την οργάνωση της άμυνάς τους.

Οι αποφάσεις που πήραν οι αθηναίοι μπορούν να συνοψιστούν στα παρακάτω:
α) Να φράξουν όλα τα λιμάνια με επιχωματώσεις ώστε να είναι αδύνατη η προσπέλασή τους. Αφήνουν μόνο ένα, αυτό του Πειραιά μήπως μπορέσουν να το χρησιμοποιήσουν για ανεφοδιασμό.

β) Επισκευάζουν τα τείχη

γ) Εγκαθιστούν και ενισχύουν τις φρουρές στα τείχη

δ) Προετοιμάζουν την πόλη για να αντέξει την πολιορκία.

[Οι ενέργειες των αθηναίων στα αρχαία ελληνικά αποδίδονται ως εξής: ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχωῶσαι πλὴν ἑνὸς καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τὰλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.]

Οι ενέργειες του Λύσανδρου

Ο Λύσανδρος μετά την νίκη του στους Αιγός ποταμούς δεν βιάζεται να κινηθεί εναντίον της Αθήνας, αλλά προχωρεί σε μια σειρά ενεργειών που πιστεύει ότι θα τον οδηγήσουν σε βέβαιη, ασφαλή και ολοκληρωτική επικράτηση. Αρχικά, λοιπόν, αποδυναμώνει κι άλλο τους αθηναίους υποτάσσοντας τους τελευταίους συμμάχους τους στον Ελλήσποντο κυριεύοντας το Βυζάντιο και την Καλχηδόνα και τοποθετώντας δικές του φρουρές. Ταυτόχρονα, εξασφαλίζει τον πλήρη έλεγχο της διακίνησης και μεταφοράς τροφίμων προς την πολιορκημένη Αθήνα. Παράλληλα, στέλνει όλους τους αθηναίους φρουρούς πίσω στην πατρίδα τους ώστε να δυσκολέψει κι άλλο την ήδη επιβαρημένη κατάσταση των πολιορκημένων. Πιστεύει ότι η έλλειψη τροφίμων σε συνδυασμό με την ηττοπάθεια και την απαισιοδοξία θα τον οδηγήσουν σε μια εύκολη νίκη.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1

Επί το Βυζάντιον και Καλχηδόνα → Αυτές οι δύο πόλεις είχαν στρατηγική σημασία καθώς έλεγχαν την είσοδο του Βοσπόρου. Ο Λύσανδρος με την κατάληψή τους μπορεί να εμποδίσει τη μεταφορά σιταριού από τον Εύξεινο Πόντο στην Αθήνα.

Υποσπόνδους αφέντες → Οι αθηναίοι φρουροί από το Βυζάντιο και την Καλχηδόνα έφυγαν ύστερα από επίσημες, ένορκες συμφωνίες, τις σπονδές.

Οι σπονδές ήταν τελετές με επίσημο και ιερό χαρακτήρα. Γίνονταν με το χύσιμο κάποιου υγρού – νερό, κρασί, μέλι, γάλα... – για να τιμηθεί κάποια θεότητα ή να αποδοθεί τιμή στους νεκρούς ή για να επικυρωθεί μια συμφωνία.

Υπόσπονδος είναι ο ηττημένος που παραδόθηκε στους νικητές ή ο νεκρός του πολέμου από τη μεριά των ηττημένων. Κατόπιν συμφωνίας οι νικητές επιτρέπουν στους ηττημένους να αποχωρίσουν ασφαλείς.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2

Θαττον των επιτηδείων ενδειαν εσεσθαι → Ο σκοπός του Λύσανδρου είναι να συσσωρευτεί στην Αθήνα πολύς πληθυσμός ώστε να παραδοθούν οι αθηναίοι άνευ όρων λόγω έλλειψης τροφίμων. Αυτό το πετυχαίνει με δύο τρόπους: και με τον θαλάσσιο αποκλεισμό της Αθήνας και τον έλεγχο του ανεφοδιασμού της και με την πληθυσμιακή της αύξηση

Αρμοστήν → Πριν τον Πελοποννησιακό πόλεμο ο αρμοστής ήταν ο διοικητής γειτονικών πόλεων που ήταν υποτελείς στους σπαρτιάτες. Στη συνέχεια όμως ήταν ο διοικητής που διορίζαν οι σπαρτιάτες στις πόλεις που κυρίευαν. Αυτοί κυβερνούσαν και με τη βοήθεια μιας δεκαρχίας, δηλαδή δέκα ντόπιων ολιγαρχικών.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 3

Μηλίους – Ιστιαίας – Σκιωνάιους – Τορωναίους – Αιγινήτας → Ουδέτεροι ή πρόην σύμμαχοι των Αθηναίων τους οποίους οι τελευταίοι τους φέρθηκαν με ξεχωριστή σκληρότητα. Οι κάτοικοι της Μήλου ζήτησαν να μείνουν ουδέτεροι στη διαμάχη Αθήνας – Σπάρτης, όμως επειδή ήταν σύμμαχοι των Λακεδαιμονίων οι Αθηναίοι τους κυριέψαν, πούλησαν ως δούλους τα γυναικόπαιδα και έσφαξαν τους άνδρες και αποίκησαν το νησί, επικαλούμενοι το δίκαιο του ισχυρότερου. Παρόμοια συμπεριφορά έδειξαν και προς τους Ιστιαίους, όταν κατέστειλαν την Ευβοϊκή αποστασία. Ακόμη κατέλαβαν την Σκιώνη και την Τορώνη. Τέλος, έδιωξαν τους Αιγινήτες από το νησί τους.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 4

Εκκλησία του δήμου → Ήταν το κύριο νομοθετικό όργανο και άμεση πηγή εξουσίας. Έχουν δικαίωμα συμμετοχής όλοι οι Αθηναίοι πολίτες που ήταν πάνω από 21 ετών. Γίνονταν τακτικές συνελεύσεις και έκτακτες. Ο λαός αποφάσιζε για σημαντικά θέματα κατόπιν εισηγήσεων των πολιτικών και της βουλής. Οι αποφάσεις αφορούν τον πόλεμο και την ειρήνη, τους νόμους, υποθέσεις ιεροσυλίας, οστρακισμού (εξορίας).

Δια των μακρων τειχων → Είναι τα τείχη που ένωσαν την Αθήνα και τον Πειραιά και προστάτευαν το μεταξύ τους διάστημα. Ήταν περίπου 7,5 χιλιόμετρα προς τον Πειραιά και 6,5 προς το Φάληρο. Τα γκρέμισε ο Λύσανδρος το 404 π.Χ. και τα ξανάχτισε ο Κώνωνας το 393 π.Χ.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Ουσιαστικά Γ' Κλίσης

- Η τρίτη (γ') κλίση ουσιαστικών περιλαμβάνει ονόματα αρσενικά, θηλυκά και ουδέτερα περιττούσλλαβα.
 - Τα τριτόκλιτα ουσιαστικά λήγουν στην ονομαστική του ενικού α)σ' ένα από τα φωνήεντα: α, ι, υ, ω ή β)σ' ένα από τα σύμφωνα ν, ρ, ζ, (ξ, ψ).
 - Στη γενική του ενικού λήγουν σε **-ος, -ως, -ους**
 - Το **ι και το α στη λήγουσα των ονομάτων της γ' κλίσης είναι βραχύχρονα**

Πίνακας καταλήξεων

	Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
	Αρσενικό και Θηλυκό	Ουδέτερο	Αρσενικό και Θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομαστική	-ς/ --*	--*	-ες	-α
Γενική	-ος/ -ως	-ος/ (-ως)	-ων	-ων
Δοτική	-ι	-ι	-σι(ν)/-ξι/-ψι	-σι(ν)
Αιτιατική	-α/ -ν	--	-ας/ -ς	-α
Κλητική	-ς/ --	--	-ες	-α

*σημείωση: τα ονόματα είναι ακατάληκτα, δηλαδή λήγουν σε -ν,-ρ,-μα,-ος,-ώ,-υ

1. Φωνηεντόληκτα

1.α)Φωνηεντόληκτα καταληκτικά μονόθεμα σε -ως, γεν. -ως και σε -ς, γεν. -ους

	Ενικός αριθμός				
Ονομαστική	ὁ	ἥρω-ς	θῶ-ς	ἰχθῦ-ς	δρῦ-ς
Γενική	τοῦ	ἥρω-ος	θῶ-ός	ἰχθύ-ος	δρῦ-ός
Δοτική	τῶ	ἥρω-ι	θῶ-ί	ἰχθύ-ι	δρῦ-ί
Αιτιατική	τόν	ἥρω-α	θῶ-α	ἰχθύ-υ	δρῦ-ν
Κλητική	(ὦ)	ἥρω-ς	θῶ-ς	ἰχθῦ	δρῦ

	Πληθυντικός αριθμός				
Ονομαστική	οἱ	ἥρω-ες	θῶ-ες	ἰχθύ-ες	δρῦ-ες
Γενική	τῶν	ἥρω-ων	θῶ-ων	ἰχθύ-ων	δρῦ-ῶν
Δοτική	τοῖς	ἥρω-σι	θῶ-σί(ν)	ἰχθύ-σι(ν)	δρῦ-σί(ν)
Αιτιατική	τούς	ἥρω-ας	θῶ-ας	ἰχθῦ-ς	δρῦ-ς
Κλητική	(ὦ)	ἥρω-ες	θῶ-ες	ἰχθύ-ες	δρῦ-ες

Παρατήρηση:

- Όλοι οι μονοσύλλαβοι τύποι και η αιτιατική πληθυντικού γενικά, όταν αυτή τονίζεται στη λήγουσα, παίρνουν περισπωμένη αντίθετα με τον κανόνα.

2. Συμφωνόληκτα

2.β) Οδοντικόληκτα καταληκτικά μονόθεμα με χαρακτήρα απλό οδοντικό **τ, δ, θ**

Ενικός αριθμός						
ό	τάπητ(τ-ς)	ῥρνιτ(θ-ς)	παῖτ(δ-ς)	ή	πατρίτ(δ-ς)	χάριτ(τ-ς)
τοῡ	τάπητ-οτ	ῥρνιθ-οτ	παῖδ-οτ	τῆτ	πατρίδ-οτ	χάριτ-οτ
τω̄	τάπητ-ι	ῥρνιθ-ι	παῖδ-ι	τῆ	πατρίδ-ι	χάριτ-ι
τόν	τάπητ-α	ῥρνιν	παῖδ-α	τήν	πατρίδ-α	χάριν
(ῶ)	τάπητ(τ-ς)	ῥρνι	παῖ	(ῶ)	πατρίτ	χάρι

Πληθυντικός αριθμός						
οί	τάπητ-ετ	ῥρνιθ-ετ	παῖδ-ετ	αί	πατρίδ-ετ	χάριτ-ετ
των̄	ταπήτ-ων	ῥρνιθ-ων	παῖδ-ων	των̄	πατρίδ-ων	χαρίτ-ων
τοῑτ	τάπησι	ῥρνισι	παῖσι	ταῖτ	πατρίσι	χάρισι
τούτ	τάπητ-ατ	ῥρνιθ-ατ	παῖδ-ατ	τάτ	πατρίδ-ατ	χάριτ-ατ
(ῶ)	τάπητ-ετ	ῥρνιθ-ετ	παῖδ-ετ	(ῶ)	πατρίδ-ετ	χάριτ-ετ

Παρατηρήσεις:

- Τα βαρύτερα οδοντικόληκτα σε **-ιτ** (γεν. **-ιδοτ, -ιτοτ, -ιθοτ**) σχηματίζουν την αιτιατική του ενικού σε **-ν** και την κλητική ενικού όμοια με το θέμα (χωρίς το χαρακτήρα). Π.χ.: **χάριτ, ῥρνιτ**. Ομοίωτ και μερικά οδοντικόληκτα βαρύτερα σε -ητ, -υτ: Πάοητ, κόροτ [=περικεφαλαία]

6

ΚΑΝΟΝΕτ ΤΟΝΙτΜΟΥ ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΤΗτ Γ' ΚΛΙτΗτ

1. Παίρνουν **περιτπωμένη** αντίθετα με τον κανόνα, αν και δεν προκύπτουν από συναίρεση οι ακόλουθοι τύποι της γ' κλίτητ:
 - ☞ Οι μονοσύλλαβοι τύποι της ονοματκήτ, αιτιατκήτ και κλητκήτ που έχουν χαρακτήρα ι, υ (ου, αυ): ό κῖτ, ή δροῦτ, ό βοῦτ, ή γραῦτ.
 - ☞ Η αιτιατκήτ πληθυντκήτ των ονομάτων σε **-ύτ** (γεν. **-ύοτ**), αν τονίτεται η λήγουσα: τούτ ἰχθυτ.
 - ☞ Η ονοματκήτ, αιτιατκήτ και κλητκήτ του ενικού των ουδετέρων πῦρ και οὔτ.
 - ☞ Η ονοματκήτ και κλητκήτ του ενικού του ουσιατκήτ ή γλαῦξ [=κουκουβάγια].
 - ☞ Η κλητκήτ ενικού των ονομάτων σε **-εύτ**: ῶ βασιλεῦ.
2. Τα μονοσύλλαβα ονόματα της γ' κλίτητ στη γενική και δοτική όλων των αριθμών τονίτονται στη λήγουσα (αντίθετα με τον κανόνα): ή φλόξ, τῆτ φλογοτ, τῆ φλογί/ τῶν φλογῶν, ταῖτ φλοξί. **Εξαιρούνοτα** τα μονοσύλλαβα ή δᾶτ [= η λαμπάδα], ό θώτ [= το τσακάλι], τό οὔτ, ό παιτ, ό Τρωτ και τό φῶτ που τονίτονται στη γενική πληθυντκήτ στην παραλήγουσα: τῶν δάδων, τῶν θῶων, τῶν ῶτων, τῶν παιδων, τῶν Τρωῶν, τῶν φῶτων.

ΤΑ ΔΙΧΡΟΝΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΛΗΓΟΥΣΑΣ ΣΤΗΝ Γ' ΚΛΙΣΗ

- Έχουν το δίχρονο της παραλήγουσας στη γενική μακρό τα εξής τριτόκλιτα ονόματα (-ίς, -ίδος): ή άψίς, ή βαλβίς, ή κηλίς, ή κνημίς, ή κρηπίς, ή νησίς, ή σφραγίς, ή χειρίς [υποκοριστικό του χεῖρ], ή ψηφίς. Επίσης, τα σπανιότερα: ή βατραχίς [υποκοριστικό του βάτραχος], ή κεραμίς, ή κηκίς [=στίγμα], ή κρηνίς [=υποκοριστικό του κρήνη], ή πλοκαμίς, ή ραφανίς [=ραπάνι], ή φαρκίς [=ρυτίδα], ή χυτρίς, ή ψαμαθίς.
- Έχουν το δίχρονο της παραλήγουσας μακρός τα εξής σε -ος σιγμόληκτα τριτόκλιτα ονόματα: βρῖθος [=βάρος], κῦδος [=δόξα, φήμη], κῦρος, μῖσος, πνίγος [=υπερβολική ζέστη], ῥίγος, σκῦτος [=δέρμα κατεργασμένο], στίφος [=φάλαγγα], φῦκος, ψῦχος.
- Τα ουδέτερα σε -μα έχουν το δίχρονο πριν το -μ πάντοτε μακρό: δρᾶμα, θῦμα, κλίμα, κρᾶμα. Εξαίρεση το χύμα.

Ανώμαλα ουσιαστικά

Ενικός αριθμός				Πληθυντικός αριθμός			
ή	χεῖρ	ναῦς	γυνή	αί	χεῖρες	νῆες	γυναῖκες
τῆς	χειρὸς	νεῶς	γυναικὸς	τῶν	χειρῶν	νεῶν	γυναικῶν
τῆ	χειρὶ	νηὶ	γυναικί	ταῖς	χερσί(ν)	ναυσί	γυναιξί
τήν	χεῖρα	ναῦν	γυναῖκα	τάς	χεῖρας	ναῦς	γυναῖκας
ῶ	χεῖρ	ναῦ	γύναι	ῶ	χεῖρες	νῆες	γυναῖκες

7

ΑΝΩΜΑΛΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

Ενικός αριθμός					
πολύς	πολλή	πολύ	μέγας	μεγάλη	μέγα
πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ	μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου
πολλῶ	πολλῆ	πολλῶ	μεγάλω	μεγάλη	μεγάλω
πολύν	πολλήν	πολύ	μέγαν	μεγάλην	μέγα
πολύ	πολλή	πολύ	μέγα/μεγάλε	μεγάλη	μέγα

Πληθυντικός αριθμός					
πολλοί	πολλαί	πολλά	μεγάλοι	μεγάλοι	μεγάλα
πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν	μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων
πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς	μεγάλους	μεγάλαις	μεγάλους
πολλούς	πολλάς	πολλά	μεγάλους	μεγάλας	μεγάλα
πολλοί	πολλαί	πολλά	μεγάλοι	μεγάλοι	μεγάλα

Ανώμαλα παραθετικά (σε -ίων, -ιστος)

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
αίσχρος	ό, ή αισχίων, τό αισχιον	αΐσχιστος, αισχίστη, αΐσχιστον
έχθρος	ό, ή έχθίων, τό έχθιον έχθρότερος -α -ον	έχθιστος -η -ον
ήδύς	ό, ή ήδίων, τό ήδιον	ήδιστος -η -ον
καλός	ό, ή καλλίων, τό κάλλιον	κάλλιστος -η -ον
μέγας	ό, ή μείζων, τό μείζον	μέγιστος -η -ον
ράδιος	ό, ή ράων, τό ρᾶον	ρᾶστος -η -ον
ταχύς	ό, ή θάττων, τό θᾶττον	τάχιστος -η -ον
άγαθός	ό, ή άμείων, τό άμειον ό, ή βελτίων, τό βέλτιον ό, ή κρείττων, τό κρεϊττον ό, ή λῶων, τό λῶον	άριστος -η -ον βέλτιστος -η -ον κράτιστος -η -ον λῶστος -η -ον
κακός	ό, ή κακίων, τό κάκιον ό, ή χείρων, τό χείρον	κάκιστος -η -ον χείριστος -η -ον
μακρός	ό μακρότερος -α -ον -----	μακρότατος -η -ον μήκιστος -η -ον
μικρός	ό μικρότερος -α -ον ό, ή έλάττων, τό έλαττον ό, ή ήττων, τό ήττον	μικρότατος -η -ον έλάχιστος -η -ον ήκιστα (επίρρ.)
όλίγος	ό, ή μείων, τό μείον	όλίγιστος -η -ον
πολύς	ό, ή πλείων, τό πλέον	πλειστος -η -ον

Κλίση των παραθετικών

Προσοχή στην κλίση του συγκριτικού βαθμού του επιθέτου **πολύς**, το οποίο έχει διπλούς τύπους **πλείων και πλέον**.

Ενικός αριθμός			
ό, ή	πλείων/ πλέων	τό	πλέον/ πλειν
του, τής	πλείονος/ πλέονος	του	πλείονος/ πλέονος
τω, τή	πλείονι/ πλέονι	τω	πλείονι/ πλέονι
τόν, τήν	πλείονα/ πλέονα	τό	πλέον/ πλειν
(ῶ)	πλειον/ πλέον	(ῶ)	πλέον

Πληθυντικός αριθμός			
οί, αί	πλείονες/ πλέονες	τά	πλείονα/ πλέονα
των	πλειόνων/ πλεόνων	των	πλειόνων/ πλεόνων
τοις, ταίς	πλείοσι/ πλέοσι	τοις	πλείοσι/ πλέοσι
τούς, τάς	πλείονας/ πλεόνας	τά	πλείονα/ πλέονα

(ᾠ)	πλείονες/ πλέονες	(ᾡ)	πλείονα/ πλέονα
-----	-------------------	-----	-----------------

Σημείωση: το πλείν υπάρχει στην ονομαστική και αιτιατική και χρησιμοποιείται εμπρός από απόλυτα αριθμητικά. Π.χ.: πλείν ἢ τριάκονθ' ἡμέρας

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

1. Ιδιομορφίες επιρρημάτων

✓ Τα επιρρήματα εὖ (< ἀγαθός) ὀλίγον, πολύ.

Θετικός	Εὖ	ὀλίγον	Πολύ
Συγκρ/κός	ἄμεινον/ βέλτιον/ κρεῖττον	μείον/ ἔλαττον/ ἥττον	Πλέον
Υπερθ/κός	ἄριστα/ βέλτιστα/ κράτιστα	ὀλίγιστα/ ἐλάχιστα/ ἥκιστα	πλεῖστα/ πλεῖστον

✓ Το επίρρημα **μάλα** (=πολύ) σχηματίζει τα παραθετικά ως εξής:

Θετικός- συγκριτικός - υπερθετικός

Μάλα - μάλλον - μάλιστα

✓ Τα επίθετα ὀλίγος, πολὺς, εὐθύς, μέγας, ταχύς σχηματίζουν το επίρρημα στον θετικό βαθμό συνήθως ὅμοια με την αιτιατική ενικού του ουδέτερου: ὀλίγον, πολὺ, εὐθύ, μέγα, ταχύ.

Σημείωση: συχνά απαντώνται και οι τύποι: **ταχέως** και **τάχα**(=ίσως, πιθανώς), **εὐθέως**, **εὐθύς** (=αμέσως), **πολλά** και στον υπερθετικό βαθμό **πλεῖστα** και **πλεῖστον** ως υπερθετικός επιρρηματος.

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Αυτοπαθητικές

A' πρόσωπο				
	Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
	Αρσενικό	Θηλυκό	Αρσενικό	Θηλυκό
Γενική	ἐμαυτοῦ	ἐμαυτῆς	ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν
Δοτική	ἐμαυτῶ	ἐμαυτῆ	ἡμῖν αὐτοῖς	ἡμῖν αὐταῖς
Αιτιατική	ἐμαυτόν	ἐμαυτήν	ἡμᾶς αὐτούς	ἡμᾶς αὐτάς

B' πρόσωπο				
	Ενικός αριθμός		Πληθυντικός αριθμός	
	Αρσενικό	Θηλυκό	Αρσενικό	Θηλυκό
Γενική	σεαυτοῦ/ σαυτοῦ	σεαυτῆς/ σαυτῆς	ὕμῶν αὐτῶν	ὕμῶν αὐτῶν
Δοτική	σεαυτῶ/ σαυτῶ	σεαυτῆ/ σαυτῆ	ὕμῖν αὐτοῖς	ὕμῖν αὐταῖς
Αιτιατική	σεαυτόν/ σαυτόν	σεαυτήν/ σαυτήν	ὕμᾶς αὐτούς	ὕμᾶς αὐτάς

Γ' πρόσωπο			
Ενικός αριθμός			
	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Γενική	έαυτοῦ/ αὐτοῦ	έαυτῆς/ αὐτῆς	--
Δοτική	έαυτῶ/ αὐτῶ	έαυτῆ/ αὐτῆ	--
Αιτιατική	έαυτόν/ αὐτόν	έαυτήν/ αὐτήν	έαυτό/ αὐτό

Γ' πρόσωπο			
Πληθυντικός αριθμός			
	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Γεν.	έαυτῶν/ αὐτῶν/ σφῶν αὐτῶν	έαυτῆς/ αὐτῆς/ σφῶν αὐτῶν	----
Δοτ.	έαυτοῖς/ αὐτοῖς/ σφίσιν αὐτοῖς	έαυτῆ/ αὐτῆ/ σφίσιν αὐταῖς	----
Αιτ.	έαυτούς/ αὐτούς/ σφᾶς αὐτούς	έαυτήν/ αὐτήν/ σφᾶς αὐτάς	έαυτά/ αὐτά

ΡΗΜΑΤΑ

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΥΜΦΩΝΟΛΗΚΤΩΝ

Ρήματα συμφωνόληκτα [μέλλοντας-αόριστος ε.φ.-μ.φ.]

Όσα λήγουν σε:	Τρέπονται σε:	Παράδειγμα:
ττ, κ, γ, χ	+σ = ξ	τάττω → τάξω / έταξα // τάξομαι / έταξάμην
πτ, π, β, φ	+σ = ψ	βλάπτω → βλάψω / έβλαψα // βλάψομαι / έβλαψάμην
(ζ) τ, δ, θ	+σ = σ	πείθω → πείσω / έπεισα // πείσομαι / έπεισάμην

10

Ρήματα συμφωνόληκτα [μέλλοντας-αόριστος π.φ.]

Όσα λήγουν σε:	Τρέπονται σε:	Παράδειγμα:
ττ, κ, γ, χ	→ -χθ-	τάττομαι → ταχθήσομαι / έτάχθην
πτ, π, β, φ	→ -φθ-	βλάπτομαι → βλαφθήσομαι / έβλάφθην
(ζ) τ, δ, θ	→ -σθ-	πείθομαι → πεισθήσομαι / έπείσθην

Ρήματα συμφωνόληκτα [παρακείμενος-υπερσυντέλικος ε.φ.]

Όσα λήγουν σε:	Σχηματίζονται:
ττ, κ, γ, χ	τάττω → τέταχα / έτετάχειν
πτ, π, β, φ	βλάπτω → βέβλαφα / έβεβλάφειν
(ζ) τ, δ, θ	πείθω → πέπεικα / έπεπείκειν

Ρήματα συμφωνόληκτα [παρακείμενος-υπερσυντέλικος μ.φ.]

Όσα λήγουν σε:	Σχηματίζονται:
ττ, κ, γ, χ	τάττομαι → τέταγμα / έτετάγμην
πτ, π, β, φ	βλάπτομαι → βέβλαμμαι / έβεβλάμμην
(ζ) τ, δ, θ	πείθομαι → πέπεισμαι / έπεπείσμην

ΜΕΤΟΧΗ

Κλίση τριτόκλιτων μετοχών

Ενικός αριθμός					
κελεύων	κελεύουσα	κελεῦον	ῶν	οὔσα	ῶν
κελεύοντος	κελευούσης	κελεύοντος	ῶντος	οὔσης	ῶντος
κελεύοντι	κελευούση	κελεύοντι	ῶντι	οὔση	ῶντι
κελεύοντα	κελεύουσιν	κελεῦον	ῶντα	οὔσιν	ῶν
κελεύων	κελεύουσα	κελεῦον	ῶν	οὔσα	ῶν

Πληθυντικός αριθμός					
κελεύοντες	κελεύουσαι	κελεύοντα	ῶντες	οὔσαι	ῶντα
κελεύόντων	κελευουσῶν	κελευόντων	ῶντων	οὔσων	ῶντων
κελεύουσι	κελευούσαις	κελεύουσι	οὔσι	οὔσαις	οὔσι
κελεύοντας	κελευούσας	κελεύοντα	ῶντας	οὔσας	ῶντα
κελεύοντες	κελεύουσαι	κελεύοντα	ῶντες	οὔσαι	ῶντα

Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
βαλῶν	βαλοῦσα	βαλόν	βαλόντες	βαλοῦσαι	βαλόντα
βαλόντος	βαλούσης	βαλόντος	βαλόντων	βαλουσῶν	βαλόντων
βαλόντι	βαλούση	βαλόντι	βαλοῦσι(ν)	βαλούσαις	βαλοῦσι(ν)
βαλόντα	βαλοῦσιν	βαλόν	βαλόντας	βαλούσας	βαλόντα
βαλῶν	βαλοῦσα	βαλόν	βαλόντες	βαλοῦσαι	βαλόντα

Ενικός αριθμός					
κελεύσας	κελεύσασα	κελεῦσαν	ληφθεῖς	ληφθεῖσα	ληφθέν
κελεύσαντος	κελευσάσης	κελεύσαντος	ληφθέντος	ληφθείσης	ληφθέντος
κελεύσαντι	κελευσάση	κελεύσαντι	ληφθέντι	ληφθείση	ληφθέντι
κελεύσαντα	κελεύσασαν	κελεῦσαν	ληφθέντα	ληφθεῖσαν	ληφθέν
κελεύσας	κελεύσασα	κελεῦσαν	ληφθεῖς	ληφθεῖσα	ληφθέν

Πληθυντικός αριθμός					
κελεύσαντες	κελεύσασαι	κελεύσαντα	ληφθέντες	ληφθεῖσαι	ληφθέντα
κελευσάντων	κελευσασῶν	κελευσάντων	ληφθέντων	ληφθεισῶν	ληφθέντων
κελεύσασι	κελευσάσαις	κελεύσασι	ληφθεῖσι	ληφθεῖσαις	ληφθεῖσι
κελεύσαντας	κελευσάσας	κελεύσαντα	ληφθέντας	ληφθεῖσας	ληφθέντα
κελεύσαντες	κελεύσασαι	κελεύσαντα	ληφθέντες	ληφθεῖσαι	ληφθέντα

Μετοχή μέσης φωνής Ενεστώτας

Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
λυόμενος	λυομένη	λυόμενον	λυόμενοι	λυόμεναι	λυόμενα
λυομένου	λυομένης	λυομένου	λυομένων	λυομένων	λυομένων
λυομένω	λυομένη	Λυομένω	λυομένοις	λυομέναις	λυομένοις
λυόμενον	λυομένην	λυόμενον	λυομένους	λυομένας	λυόμενα
λυόμενε	λυομένη	λυόμενον	λυόμενοι	λυόμεναι	λυόμενα

Σημείωση: όλες οι μετοχές της μέσης φωνής κλίνονται με τις παραπάνω καταλήξεις.

ΑΟΡΙΣΤΟΙ

Ενεργητικός και μέσος αόριστος (α')

Αόριστος ε.φ.

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο
ἔλυσα	λύσω	λύσαιμι	---	λύσαι
ἔλυσας	λύσης	λύσαις/ λύσειας	λύσον	
ἔλυσε	λύση	λύσαι / λύσειε	λύσάτω	Μετοχή
ἔλύσαμεν	λύσωμεν	λύσαιμεν	---	λύσας
ἔλύσατε	λύσητε	λύσαιτε	λύσατε	λύσασα
ἔλυσαν	λύσωσι(ν)	λύσαιεν/λύσειαν	λύσάντων/λύσάτωσαν	λύσαν

Αόριστος μ.φ.

Οριστική	Υποτακτικ ή	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατ ο
ἔλυσάμην	λύσωμαι	λυσαίμην	---	λύσασθαι
ἔλύσω	λύση	λύσαιο	λύσαι	
ἔλύσατο	λύσηται	λύσαιτο	λύσάσθω	Μετοχή
ἔλυσάμεθα	λυσώμεθα	λυσαίμεθα	---	λυσάμενος
α		α		
ἔλύσασθε	λύσησθε	λύσαισθε	λύσασθε	λυσάμενη
ἔλύσαντο	λύσωνται	λύσαιντο	λύσάσθων/λύσάσθωσα ν	λυσάμενον

Ενεργητικός και μέσος αόριστος β'

Αόριστος β' ε.φ.

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο
ἔμαθον	μάθω	μάθοιμι	---	μαθεῖν
ἔμαθες	μάθης	μάθοις	μάθε	
ἔμαθε	μάθη	μάθοι	μαθέτω	Μετοχή
ἐμάθομεν	μάθωμεν	μάθοιμεν	---	μαθῶν
ἐμάθετε	μάθητε	μάθοιτε	μάθετε	μαθοῦσα
ἔμαθον	μάθωσι(ν)	μάθοιεν	μαθόντων	μαθόν

Αόριστος β' μ.φ.

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο
ἐμαθόμην	μάθωμαι	μαθοίμην	---	μαθέσθαι
ἐμάθου	μάθη	μάθοιο	μαθοῦ	
ἐμάθετο	μάθηται	μάθοιτο	μαθέσθω	Μετοχή
ἐμαθόμεθα	μαθώμεθα	μαθοίμεθα	---	μαθόμενος
ἐμάθεσθε	μάθησθε	μάθοισθε	μάθεσθε	μαθομένη
ἐμάθοντο	μάθωνται	μάθοιντο	μαθέσθων	μαθόμενον

Παθητικός αόριστος α'-β'

Αόριστος π.φ. Α'

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο
ἐλύ-θην	λυ-θῶ	λυ-θείην	---	λυ-θῆναι
ἐλύ-θης	λυ-θῆς	λυ-θείης	λύ-θητι	
ἐλύ-θη	λυ-θῆ	λυ-θείη	λυ-θήτω	Μετοχή
ἐλύ-θημεν	λυ-θῶμεν	λυ-θείημεν/ λυθειμεν	---	λυ-θείς
ἐλύ-θητε	λυ-θῆτε	λυ-θείητε/ λυθειτε	λύ-θητε	λυ-θείσα
ἐλύ-θησαν	λυ-θῶσι(ν)	λυ-θείησαν/λυθειεν	λυ-θέντων/ λυ-θήτωσαν	λυ-θέν

Αόριστος π.φ. Β'

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο
ἐφάν-ην	φαν-ῶ	φαν-είην	---	φαν-ῆναι
ἐφάν-ης	φαν-ῆς	φαν-είης	φάν-ητι	
ἐφάν-η	φαν-ῆ	φαν-είη	φάν-ήτω	Μετοχή
ἐφάν-ημεν	φαν-ῶμεν	φαν-είημεν/ φανεῖμεν	---	φάν-είς
ἐφάν-ητε	φαν-ῆτε	φάν-είητε/ φανεῖτε	φάν-ητε	φάν-εῖσα
ἐφάν-ησαν	φαν-ῶσι(ν)	φάν-είησαν/φανεῖεν	φάν-έντων/ φάν-ήτωσαν	φάν-έν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στον αόριστο β':

- ✚ Η οριστική ενεργητικής και μέσης φωνής κλίνεται όπως και ο παρατατικός. Οι υπόλοιπες εγκλίσεις κλίνονται όπως ο ενεστώτας.
- ✚ Η προστακτική μέσης φωνής στο β' ενικό πρόσωπο τονίζεται στη **λήγουσα** και παίρνει **περισπωμένη**. π.χ. γενουῖ, βαλουῖ.
- ✚ Στην προστακτική ενεργητικής φωνής κατεβάζουν τον τόνο στη λήγουσα μόνο τα: **ἐλθέ, εὐρέ, εἶπέ, ἰδέ, λαβέ**. Αυτά τα ρήματα όμως, όταν είναι σύνθετα με πρόθεση, ανεβάζουν τον τόνο στην τελευταία συλλαβή της πρόθεσης: ἐξελθε, ἐξευρε, κάτιδε, παράλαβε, ἄπειπε.
- ✚ Στην προστακτική μέσης φωνής το β' ενικό – είτε απλό είτε σύνθετο – κανονικά τονίζεται στη λήγουσα και περισπάται [λαβοῦ → ἀντιλαβοῦ]. Αν όμως είναι μονοσύλλαβο και σύνθετο με δισύλλαβη πρόθεση, ανεβάζει τον τόνο στην παραλήγουσα [σχοῦ → παράσχοι]

Ἀσιγμος αόριστος

Ἀόριστος ε.φ. [φαίνω]

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο
ἔφηνα	φήνω	φήναιμι	---	φήναι
ἔφηνας	φήνης	φήναις/φήνειας	φήνον	
ἔφηνε	φήνη	φήναι /φήνειε	φήνάτω	Μετοχή
ἔφήναμεν	φήνωμεν	φήναιμεν	---	φήνας
ἔφήνατε	φήνητε	φήναιτε	φήνατε	φήνασα
ἔφηναν	φήνωσι(ν)	φήναιεν/φήνειαν	φήνάντων/ φήνάτωσαν	φήναν

Ἀόριστος μ.φ. [φαίνομαι]

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο
ἔφηνάμην	φήνωμαι	φηνάιμην	---	φήνασθαι
ἔφήνω	φήνη	φήναιο	φήναι	
ἔφήνατο	φήνηται	φήναιτο	φηνάσθω	Μετοχή
ἔφηνάμεθα	φηνώμεθα	φηνάιμεθα	---	φηνάμενος
α		α		
ἔφήνασθε	φήνησθε	φήναισθε	φήνασθε	φηνάμενη
ἔφηναντο	φήνωνται	φήναιντο	φηνάσθων/φηνάσθωσα ν	φηνάμενον

ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ [παθητικός – άσιγμος (ενρινόληκτα – υγρόληκτα – σε -ίζω)]

Παθητικός μέλλοντας α'

Οριστική	Ευκτική	Απαρέμφατο
ταχθήσομαι	ταχθησοίμην	ταχθήσεσθαι
ταχθήσει/λυθήση	ταχθήσοιο	
ταχθήσεται	ταχθήσοιτο	Μετοχή
ταχθησόμεθα	ταχθησοίμεθα	ταχθησόμενος
ταχθήσεσθε	ταχθήσοισθε	ταχθησομένη
ταχθήσονται	ταχθήσوينτο	ταχθησόμενον

Παθητικός μέλλοντας β'

Οριστική	Ευκτική	Απαρέμφατο
φανήσομαι	φανησοίμην	φανήσεσθαι
φανήσει/φανήση	φανήσοιο	
φανήσεται	φανήσοιτο	Μετοχή
φανησόμεθα	φανησοίμεθα	φανησόμενος
φανήσεσθε	φανήσοισθε	φανησομένη
φανήσονται	φανήσوينτο	φανησόμενον

Υγρόληκτα [μέλλοντας]

Ενρινόληκτα [μέλλοντας]

Οριστική	Ευκτική	Απαρέμφατο	Οριστική	Ευκτική	Απαρέμφατο
στελῶ	στελοῖμι	στελεῖν	μενῶ	μενοῖμι	μενεῖν
στελεῖς	στελοῖς		μενεῖς	μενοῖς	
στελεῖ	στελοῖ	Μετοχή	μενεῖ	μενοῖ	Μετοχή
στελοῦμεν	στελοῖμεν	στελῶν	μενοῦμεν	μενοῖμεν	μενῶν
στελεῖτε	στελοῖτε	στελοῦσα	μενεῖτε	μενοῖτε	μενοῦσα
στελοῦσιν	στελοῖεν	στελοῦν	μενοῦσι	μενοῖεν	μενοῦν

Υπερδισύλλαβα σε -ίζω [μέλλοντας]

Οριστική	Ευκτική	Απαρέμφατο
κομιῶ	κομιοῖμι	κομιεῖν
κομιεῖς	κομιοῖς	
κομιεῖ	κομιοῖ	Μετοχή
κομιοῦμεν	κομιοῖμεν	κομιῶν
κομιοῦτε	κομιοῖτε	κομιοῦσα
κομιοῦσιν	κομιοῖεν	κομιοῦν

Σημειώσεις:

1. Ο παθητικός μέλλοντας β' κλίνεται ακριβώς όπως και ο παθητικός μέλλοντας, αλλά χωρίς το θ.

2. Τα ρήματα με χαρακτήρα υγρό ή ένρινο [λ.ρ / μ,ν] σχηματίζουν **περισπώμενο μέλλοντα** σε -ῶ, -οῦμαι, που κλίνεται κατά το ποιῶ, ποιοῦμαι.
3. Τα **υπερδισύλλαβα ρήματα** σε -ίζω σχηματίζουν **μέλλοντα** σε -ιῶ, -ιοῦμαι και κλίνονται κατά το ποιῶ, ποιοῦμαι

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ

ΟΡΙΣΜΟΣ: Κατηγορούμενο είναι η λέξη η οποία αποδίδεται σαν ιδιότητα στο υποκείμενο και ανταποκρίνεται στην ερώτηση «τι;». Το κατηγορούμενο βρίσκεται πάντοτε στην ίδια πτώση με το υποκείμενο. Το κατηγορούμενο μπορεί να είναι: α)ουσιαστικό, β)επίθετο, γ)αντωνυμία, δ)μετοχή, ε)αριθμητικό, στ)απαρέμφατο, ζ)επίρρημα, η)ολόκληρη πρόταση

✿ π.χ.: Κῦρος ἦν βασιλεύς

Φίλιππος ἐγένετο τηλικούτος

- ✓ Τα ρήματα που συνδέουν το υποκείμενο με το κατηγορούμενο λέγονται **συνδετικά**. Τέτοια είναι τα εξής:
- ✓ Το εἰμί και τα συγγενή: **ὑπάρχω, τυγχάνω, διατελῶ, μένω, πέφυκα, ἔφυν**
- ✓ Τα ρήματα: **γίγνομαι, καθίσταμαι, ἀποβαίνω, ἐκβαίνω**
- ✓ Τα δοξαστικά παθητικά: **νομίζομαι, φαίνομαι, δοκῶ, ὑπολαμβάνομαι, κρίνομαι**
- ✓ Τα κλητικά: **ἀκούω, καλοῦμαι, ὀνομάζομαι, λέγομαι, προσαγορεύομαι**
- ✓ Τα προχειριστικά [=όσα δηλώνουν εκλογή]: **ἐκλέγομαι, αἰροῦμαι, χειροτονοῦμαι, λαγχάνω.**

Εἶδη κατηγορουμένων:

□ Το **επιρρηματικό κατηγορούμενο** είναι επίθετο ή ουσιαστικό και τίθεται κυρίως με ρήματα που δηλώνουν κίνηση, ισοδυναμούν με επίρρημα και μπορεί να εκφράζουν: **1)χρόνο, 2)τρόπο, 3)σειρά, 4)τόπο, 5)σκοπό.**

✿ π.χ.: 1) Ὁ ἄγγελος ἀφίκετο τριταῖος 2) Ἄσμενοι εἶδον ἀλλήλους.

Οι λέξεις που χρησιμοποιούνται συνήθως ως επιρρηματικά κατηγορούμενα είναι: πολύς, μέγας, ἄφθονος, ἐκών, ἐκούσιος, ἐθελοντής, ἄκων, ἀκούσιος, ἄσμενος, ἦσυχος, ὑπόσπονδος, πρῶτος, τριταῖος, τελευταῖος, σκοταῖος, πελάγιος, ἀπότομος, ἐνάντιος, ἀντίος

□ Μερικές φορές το κατηγορούμενο μπορεί να τεθεί αντί σε ονομαστική σε γενική πτώση, η οποία λέγεται **γενική κατηγορηματική**. Τα εἶδη της είναι πέντε:

- 1)Γενική κατηγορηματική κτητική: φανερώνει τον κτήτορα του υποκειμένου.
 ☉ π.χ.: Η ήγεμονία ἐστὶ τῶν πολιτῶν
- 2)Γενική κατηγορηματική διαιρετική: φανερώνει ένα σύνολο του οποίου ένα μέρος είναι το υποκείμενο.
 ☉ π.χ.: Σόλων τῶν ἑπτὰ σοφῶν ἐκλήθη
- 3)Γενική κατηγορηματική της ιδιότητας: φανερώνει μια ιδιότητα του υποκειμένου (μέτρο, ύψος, πλάτος, μήκος, ηλικία, χαρακτήρα).
 ☉ π.χ.: Πρόξενος ἦν τριάκοντα ἐτῶν
- 4)Γενική κατηγορηματική της αξίας: φανερώνει την αξία του υποκειμένου.
 ☉ π.χ.: Ἡ οἰκία ἐστὶ ταλάντου
- 5)Γενική κατηγορηματική της ύλης: φανερώνει το υλικό από το οποίο είναι κατασκευασμένο το υποκείμενο.
 ☉ π.χ.: Ἡ κρηπίς ἐστὶ λίθων

ΣΥΣΤΟΙΧΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Προέρχεται ετυμολογικά από την ίδια ρίζα του ρήματος της πρότασης ή από τη ρίζα συγγενούς ρήματος, φανερώνει λοιπόν το περιεχόμενο της ενέργειας του ρήματος (π.χ. κινδυνεύω τόν ἔσχατον κίνδυνον). Το σύστοιχο αντικείμενο συνοδεύεται συνήθως από επιθετικό προσδιορισμό και όταν παραλείπεται το αντικείμενο τη θέση του παίρνει ο προσδιορισμός ο οποίος συνήθως εκφέρεται σε ουδέτερο γένος πληθυντικού αριθμού.

☉ π.χ.: Ἡ πόλις μεγάλη ζημιώσεται (= μεγάλην ζημίαν ζημιώσεται)

ΑΜΕΣΟ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Στα δίπτωτα ρήματα το αντικείμενο στο οποίο μεταβαίνει η ενέργεια του ρήματος λέγεται άμεσο, ενώ το άλλο το οποίο καθορίζει ή συμπληρώνει την έννοια του ρήματος λέγεται έμμεσο

☉ π.χ.: Ὁ πάππος ἐνέδυσσε τόν Κῦρον ἱμάτιον

Το αντικείμενο που είναι σε αιτιατική είναι πάντα άμεσο, ενώ το αντικείμενο που βρίσκεται σε πτώση δοτική είναι πάντα έμμεσο. Αν έχουμε δύο αιτιατικές το άμεσο αντικείμενο είναι η αιτιατική που δηλώνει κάτι το έμψυχο. Αν έχουμε γενική και δοτική το άμεσο αντικείμενο είναι η γενική. [Βλ. τον πίνακα που ακολουθεί]

ΑΜΕΣΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	αιτιατική	αιτιατική	αιτιατική*	γενική
ΕΜΜΕΣΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	γενική	δοτική	αιτιατική	δοτική

*Όταν έχουμε δύο αιτιατικές το άμεσο αντικείμενο είναι η αιτιατική που δηλώνει πρόσωπο (έμψυχο γενικότερα)

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ		
I. ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ		II. ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΟΙ
1. Ομοιόπτωτοι	2) Ετερόπτωτοι	
α) επιθετικός προσδιορισμός	α) γενική	α) επιρρήματα
β) κατηγορηματικός προσδιορισμός	β) δοτική	β) εμπρόθετοι προσδιορισμοί
γ) επεξήγηση	γ) αιτιατική	γ) πλάγιες πτώσεις με επιρρηματική έννοια
δ) παράθεση		

I. ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ

1. ΟΜΟΙΟΠΤΩΤΟΙ ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

ΟΡΙΣΜΟΣ: Οι ομοιόπτωτοι προσδιορισμοί μπορούν να είναι ουσιαστικά ή λέξεις που αναπληρώνουν ουσιαστικά και λέγονται ουσιαστικοί προσδιορισμοί, τέτοιοι είναι η παράθεση και η επεξήγηση. Μπορούν επίσης να είναι επίθετα ή λέξεις που αναπληρώνουν επίθετα και λέγονται επιθετικοί ή κατηγορηματικοί προσδιορισμοί.

A) ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ

ΟΡΙΣΜΟΣ: Επιθετικός προσδιορισμός λέγεται το επίθετο (μετοχή, αντωνυμία, αριθμητικό) που προσδίδει σ' ένα ουσιαστικό μια μόνιμη, σταθερή ιδιότητα. Ανάμεσα στον επιθετικό προσδιορισμό και στο ουσιαστικό υπάρχει συμφωνία στο γένος, τον αριθμό και την πτώση.

B) ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ

ΟΡΙΣΜΟΣ: Κατηγορηματικός προσδιορισμός λέγεται το επίθετο που προσδίδει στο ουσιαστικό μια στιγμιαία, νέα, μεταβλητή ιδιότητα. Και ο κατηγορηματικός προσδιορισμός συμφωνεί με το προσδιοριζόμενο στο γένος, τον αριθμό και την πτώση. Ως κατηγορηματικός προσδιορισμός συνήθως τίθενται τα εξής: *πᾶς, ἅπας, ὅλος - ἄκρος, μέσος, ἔσχατος - αὐτός, μόνος, ἕκαστος* [σημ.: με άρθρο είναι επιθετικοί προσδιορισμοί]

Σημείωση:

✓ **Διάκριση επιθετικού και κατηγορηματικού προσδιορισμού**

α) Ο κατηγορηματικός προσδιορισμός δεν έχει άρθρο

β) Αν και το ουσιαστικό και το επίθετο δεν έχουν άρθρο, τότε το επίθετο είναι πάντοτε επιθετικός προσδιορισμός

i. Άναρθρο επίθετο + έναρθρο ουσιαστικό (με οποιαδήποτε σειρά) = κατηγορηματικός

✗ π.χ.: Ἀγησίλαος φαιδρῶ τῷ προσώπῳ ἐκέλευσεν

Κατέλαβον τάς κόμας ἐρήμους (οὔσας)

Ὁ ὀπλίτης φέρει ὀξύτατον τό ξίφος

Ὁ ὀπλίτης φέρει τό ξίφος ὀξύτατον

Γ) ΠΑΡΑΘΕΣΗ

ΟΡΙΣΜΟΣ: Παράθεση είναι το ουσιαστικό (ή η ουσιαστικώς λαμβανόμενη λέξη) που τοποθετείται κοντά στο προσδιοριζόμενο και αποδίδει σ' αυτό ένα κύριο και γνωστό γνώρισμα ή το χαρακτηρίζει με μεγαλύτερη ακρίβεια. Ερμηνευόμενη η παράθεση αναλύεται σε αναφορική πρόταση. Η παράθεση είναι έννοια γενικότερη από το προσδιοριζόμενο.

Δ) ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ

ΟΡΙΣΜΟΣ: Επεξήγηση είναι η λέξη που τοποθετείται κοντά σ' ένα ουσιαστικό γενικό και αόριστο και το επεξηγεί. Ερμηνεύεται με το «δηλαδή».

✗ π.χ.: Ὁ κοινός ἰατρός θεραπεύσει σε, χρόνος [= ο κοινός γιατρός θα σε θεραπεύσει, δηλαδή ο χρόνος]

Περικλῆς τούτων ἐγένετο μαθητής, Ἀναξαγόρου καί Δάμωνος [= ο Περικλής υπήρξε μαθητής αυτών, δηλαδή του Αναξαγόρα και του Δάμωνα]

ΜΕΤΟΧΕΣ

Α) ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ

ΟΡΙΣΜΟΣ: Είναι η μετοχή που έχει θέση κατηγορουμένου και αναφέρεται στο υποκείμενο ή το αντικείμενο ενός ρήματος. Δεν έχει άρθρο και μεταφράζεται με: να + υποτακτική ή ότι + οριστική

Παρατηρήσεις:

I. Με κατηγορηματική μετοχή που αναφέρεται στο υποκείμενό τους συντάσσονται τα ρήματα:

- εἰμί [π.χ. κεκτημένος εἰμί = κέκτημαι], γίγνομαι [π.χ. πεπαιδευμένος γίγνομαι = πεπαίδευμαι], φαίνομαι ὑπάρχω [π.χ. ἐγνωκῶς ὑπάρχω = ἔγνωκα], φανερός εἰμί, δῆλος εἰμί, τυγχάνω [=κατά τύχη], λανθάνω [=κρυφά], διαλείπω [=κατά διαστήματα], διαγίγνομαι [=αδιάληπτα], διάγω [=συνεχῶς], διατελῶ [=συνεχῶς], οἶχομαι [=αμέσως], φθάνω [=πιο γρήγορα]. Με τα ρήματα αυτά συνήθως η μετοχή μεταφράζεται ως ρήμα και το ρήμα μεταφράζεται ως επίρρημα.

✿ π.χ.: Οί Αθηναῖοι διατελοῦσιν ὀρεγόμενοι τοῦ ἐπαίνου = οἱ Αθηναῖοι συνέχεια επιθυμούν τον ἔπαινο

- Τα **ψυχικού πάθους** σημαντικά (χαίρω, ἠδομαι, ἄχθομαι, αἰσχύνομαι, μεταμέλομαι). Μεταφράζεται: που + οριστική / να + υποτακτική.
- Τα **ενάρξεως, λήξεως, ανοχής, καρτερίας, καμάτου** σημαντικά (ἄρχομαι, ἄρχω, λήγω, παύω, καρτερῶ, κάμνω). Μεταφράζεται: να + υποτακτική
- Τα ρήματα: εὖ ποιῶ, κακῶς ποιῶ, ἀδικῶ, χαρίζομαι, χάριν φέρω, νικῶ, κρατῶ. Μεταφράζεται: που + οριστική / να, με το να, στο να + υποτακτική

II. Με κατηγορηματική μετοχή που αναφέρεται ἄλλοτε στο υποκείμενο και ἄλλοτε στο αντικείμενό τους συντάσσονται τα ρήματα:

- Τα **αισθήσεως, γνώσεως, μαθήσεως, μνήμης** σημαντικά (αἰσθάνομαι, ὀρῶ, περιορῶ, πυνθάνομαι, εὐρίσκω, καταλαμβάνω, οἶδα, γινώσκω). Μεταφράζεται: ὅτι + οριστική / να + υποτακτική
- Τα **δείξεως, δηλώσεως, αγγελίας, ελέγχου** σημαντικά (δείκνυμι, δηλῶ, ἀποφαίνω.) Μεταφράζεται: ὅτι + οριστική
- Τα **συντασσόμενα με δύο αιτιατικές** (αντικείμενο – κατηγορούμενο)

Β) ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ

ΟΡΙΣΜΟΣ: Είναι η μετοχή που αναφέρεται ἄμεσα στο ρήμα και εκφράζει επιρρηματικές σχέσεις

1) ΤΡΟΠΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ: Η τροπική μετοχή μεταφράζεται με τους εξής τρόπους: μετοχή σε -οντας, -ώντας / «με το να» / «χωρίς να» (η μετοχή με ἄρνηση) / επίρρημα / εμπρόθετο / με+ αιτιατική / ρήμα + και

2) ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ: Η αιτιολογική μετοχή μεταφράζεται με: γιατί, διότι, επειδή, αφού

3) ΧΡΟΝΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ: Η χρονική μετοχή μεταφράζεται με: αφού, όταν, ενώ

4) ΤΕΛΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ: Η τελική μετοχή μεταφράζεται με: για να

5) ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ: Η εναντιωματική μετοχή μεταφράζεται με: αν και, μολονότι, ενώ

6) ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ: Η υποθετική μετοχή μεταφράζεται με : εάν, αν

Ω ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟ ΤΟΥ ΕΙΔΟΥΣ ΤΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ Ω

1. Εξετάζουμε μήπως η μετοχή είναι κατηγορηματική ελέγχοντας το ρήμα από το οποίο εξαρτάται.
2. Ελέγχουμε αν είναι επιθετική ή αναφορική μετοχή, δηλαδή αν το υποκείμενό της είναι ἄρθρο ή προηγείται χωρίς ἄρθρο και δεν είναι συγκεκριμένο πρόσωπο ή ἔννοια και ακολουθεί η μετοχή. ✿ Π.χ.: σύνειμι ἀνθρώποις δυναμένοις ἀναλίσκειν πολλά = συναναστρέφομαι με ανθρώπους που μποροῦν να ξοδεύουν πολλά.
3. Διάκριση του είδους της επιρρηματικής μετοχής:

- ↪ Η μετοχή είναι **τελική** όταν βρίσκεται σε χρόνο μέλλοντα και εξαρτάται από ρήμα κινήσεως.
- ↪ Η μετοχή είναι συνήθως **υποθετική** όταν έχουμε στην πρόταση α)δυνητική οριστική ή ευκτική, δυνητικό απαρέμφατο ή δυνητική μετοχή, όταν έχουμε β)μελλοντική έκφραση, όταν έχουμε γ)επαναληπτικό παρατατικό, δ)επαναληπτικό ενεστώτα, γνωμικό αόριστο.
 - ✿ Π.χ.: α)ταῦτα ποιοῦντες τούς θεούς βοηθούς ἔχοιτε ἄν
 - ✿ β)ταῦτα ποιοῦντες τούς θεούς βοηθούς ἔξετε
 - ✿ γ)ἀντιλέγων τις ὑπό τῶν τριάκοντα ἀπέθνησκε
 - ✿ δ)ἐλθόντος τοῦ θανάτου πάντες οἱ ἄνθρωποι οὐ βούλονται ἀποθανεῖν.
- ↪ Αν έχουμε έκφραση που δείχνει ψυχικό πάθος ίσως έχουμε **αιτιολογική** μετοχή.
- ↪ Συνήθως η μετοχή ενεστώτα είναι **τροπική**, ενώ η μετοχή αορίστου είναι **χρονική**.

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΟΝΟΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ				
Είδος	Εξάρτηση	Εισαγωγή	Εκφορά	Λειτουργία
Ειδικές	Από ρήματα λεκτικά, δεικτικά, αισθητικά, γνωστικά	ὅτι, ὡς	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Οριστική ➤ Δυνητική οριστική ➤ Δυνητική ευκτική ➤ Ευκτική του πλαγίου λόγου 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αντικείμενο ✓ Υποκείμενο σε απρόσωπα ρήματα ή εκφράσεις ✓ Επεξήγηση σε ουδέτερο δεικτικής αντωνυμίας
Ενδοιαστικές	Από ρήματα φόβου, διαταγμού	μή, μή οὐ, (ὅπως μή)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Υποτακτική ➤ Ευκτική του πλαγίου λόγου ➤ Οριστική 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αντικείμενο ✓ Υποκείμενο σε απρόσωπα ρήματα ή εκφράσεις ✓ Επεξήγηση σε ουδέτερο δεικτικής αντωνυμίας

Πλάγιες ερωτηματικές	Από ρήματα ερωτηματικά, σκέψης λεκτικά, δεικτικά, απορίας, επιμέλειας, αισθητικά, γνωστικά, απόπειρας, θαυμασμού	Ερωτηματικές ή αναφορικές αντωνυμίες Ερωτηματικά ή αναφορικά επιρρήματα	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Οριστική ➤ Δυνητική οριστική ➤ Δυνητική ευκτική ➤ Απορηματική ή υποτακτική ➤ Ευκτική του πλαγίου λόγου 	ς ✓ Αντικείμενο ✓ Υποκείμενο σε απρόσωπα ρήματα ή εκφράσεις ✓ Επεξήγηση σε ουδέτερο δεικτικής αντωνυμίας
		ολικής άγνοιας εί, εάν, ἄν, ἦν → <i>μονομελείς</i> πότερον...ἢ, εἴτε...εἴτε, εἰ...ἢ → <i>διμελείς</i>		

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

[ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ]

1) Να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις των παρακάτω ονομάτων και στους δύο αριθμούς: **νήσος, πράξις, γονεύς, ιχθύς, ἀστήρ.**

ΠΤΩΣΕΙΣ	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Γενική					
Δοτική					
Αιτιατική					

ΠΤΩΣΕΙΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Γενική					
Δοτική					
Αιτιατική					

[ΕΠΙΘΕΤΑ]

2) Να μεταφερθούν οι παρακάτω συνεκφορές στην ίδια πτώση στον άλλο αριθμό των εὐδαιμόνων βασιλέων

τῷ καλῷ στρατιώτῃ

τούς ἀληθεῖς ἥρωας

_____ τὴν εὐτυχή πόλιν

_____ τοῦ σώφρονος ἀνδρός

_____ οἱ ἄφρονες πατέρες

_____ τοῖς δικαίοις γέρουσι

_____ τὴν εὐθείαν ὁδόν

3)Να τοποθετηθοῦν τα παρακάτω επίθετα στη σωστή θέση του πίνακα και αν μεταφερθοῦν στους δύο ἄλλους βαθμούς (στην ἴδια πτώση, στο ἴδιο γένος και αριθμό): **τοῦ βαρυτέρου, τό κάλλιον, τούς ἀρίστους, τῆ μεγάλη, τόν πολύν.**

Θετικός					
Συγκριτικός					
Υπερθετικός					

[ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ]

4)τούτον, οἴτινες: να κλιθοῦν και στους δύο αριθμούς, στο γένος που βρίσκονται.

[ΡΗΜΑΤΑ]

5)Να γίνει εγκλιτική αντικατάσταση των παρακάτω ρηματικών τύπων στο β' ενικό και πληθυντικό πρόσωπο: **εἶδον, ἤσθόμην, ὑπολάβοι, ἀφικώμεθα.**

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

6)Από τις παρακάτω προτάσεις να αναγνωρίσετε τον συντακτικό ρόλο των υπογραμμισμένων λέξεων

➤ Οἱ πολῖται οἶονται τά ξύλινα τείχη σωτηρίαν εἶναι τῆ πόλει

✓ Οι πολῖται: εἶναι _____ στο _____

✓ Τείχη: εἶναι _____ στο _____

✓ Σωτηρίαν: εἶναι _____ στο τείχη

➤ Οὐδένα οἶμαι δαιμόνων εἶναι κακόν

✓ Εἶναι: εἶναι _____ στο _____

✓ Ουδένα: εἶναι _____ στο _____

- **Οί νέοι αξιούνται τυγχάνει συγγνώμης**
- ✓ Τυχάνει: είναι _____ στο _____
- ✓ Συγγνώμης: είναι _____ στο _____

- **Προσθήκει ὑμῖν εἶναι ἀγαθούς**
- ✓ Εἶναι: είναι _____ στο _____
- ✓ Ὑμῖν: είναι _____ από το _____

- **Ἐξεστι τούτοις εὐδαίμοσι γενέσθαι**
- ✓ Τούτοις: είναι _____ από το _____
- ✓ Γενέσθαι: είναι _____ στο _____

- **Ὀνομάζουσι τὸν ἄνδρα σοφιστήν**
- ✓ Ἀνδρα: είναι _____ στο _____
- ✓ Σοφιστήν: είναι _____ στο _____

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

7) Να συνδέσετε τις λέξεις της στήλης **A** με τις συνώνυμές τους στη στήλη **B**

A	B
1. ὄρῳ	A. χροή
2. δεῖ	B. ἐάω-ῶ
3. ἀποθνήσκω	Γ. βλέπω
4. ἀνίημι	Δ. βλάπτω
5. λυμαίνομαι	Ε. τελευτῶ

8) Να συμπληρώσετε τα κενά ακολουθώντας το παράδειγμα:

π.χ.: πρό + φημί = προφήτης

✓ κατά	+ φημί	=	
✓ από	+ φημί	=	
✓ α (στερητικό)	+ θάνατος	=	
✓ ημί	+ θνήσκω	=	
✓ θνήσις	+ γίγνομαι	=	
✓ θνήσκω	+ -τος	=	

9) Με ποιες λέξεις των παραγράφων 50-51 κεφάλαιο 3 έχουν ετυμολογική συγγένεια οι ακόλουθες λέξεις της νέας ελληνικής: ανάπαυση, ανατροπή, ψήφος, καθηγητής, νόμισμα, θνητός;